

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از
دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و شهید بهشتی

Evaluating the Effects of Globalization on Teaching-Learning Process in
Higher Education from Faculty Members' Point of View in Shiraz and
Shahid Beheshti Universities

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۵/۱۸، تاریخ ارزیابی: ۱۳۹۲/۹/۱۳، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۱۱/۲۱

Orkideh Abbaspour- Dr.Rahmatollah
Marzoghi

Abstract: The purpose of the study was to evaluate the effects of globalization on teaching-learning process in higher education from faculty members' point of view in Shiraz and Shahid Beheshti universities. Statistical population includes all faculty members in Shiraz and Shahid Beheshti Universities and 250 faculty members in Shiraz and Shahid Beheshti Universities were selected by stratified sampling. The instruments included a research made questionnaire on "the effects of globalization in the process of teaching - learning". The validity was assessed by Factor Analysis and Cronbach's alpha was used for reliability measurement. The results showed that the effects of globalization on the process of teaching - learning by order of priority included: variety of fields and degree, exchanges of professors and students, emphasis on continuous learning, investment, information technology, planning, project and standardization of educational elements. The Finding also showed a significant difference between faculty member's point of view, according to demographic characteristics (sex, major, record of teaching and academic rank) about the effects of globalization on teaching-learning process.

Key Words: Globalization, Teaching-Learning Process, Higher Education, Faculty Member

ارکیده عباسپور^۱ - دکتر رحمت اله مرزوقی^۲

چکیده: هدف پژوهش ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و شهید بهشتی بوده است. جامعه آماری شامل کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و شهید بهشتی تهران می‌باشد. براساس نمونه‌گیری طبقه‌ای ساده، ۲۵۰ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و شهید بهشتی مورد انتخاب قرار گرفتند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه "تأثیرات پدیده جهانی شدن در بعد فرآیندهای یاددهی - یادگیری"، محقق ساخته بود. برای سنجش روایی، روش تحلیل گویه و برای سنجش پایایی نیز آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان داد که تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری به ترتیب در مواردی مانند: تنوع رشته و مدارک، تبادل استاد و دانشجو، تأکید بر یادگیری مداوم، سرمایه‌گذاری، فناوری اطلاعات، برنامه و پروژه و استاندارد شدن عناصر آموزشی می‌باشد. یافته‌ها نشان داد که بین دیدگاه اعضای هیأت علمی بر اساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (رشته تحصیلی، سابقه تدریس و مرتبه علمی) در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد.

کلمات کلیدی: جهانی شدن، فرآیند یاددهی - یادگیری، آموزش عالی، اعضای هیأت علمی

۱. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه شیراز: orkidehabbaspur@gmail.com

۲. دانشیار دانشگاه شیراز: rmarzoghi@rose.shirazu.ac.ir

مقدمه

جهانی شدن یکی از پدیده‌های مهم دنیای معاصر است که با تعبیری چون فشرده‌گی، یکپارچگی، و همگون سازی جهان همراه است و با تعلیم و تربیت امروز گره خورده است. جهانی شدن فرآیندی متنوع و قدرتمند است که در جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فنی در حال به وقوع پیوستن است (گودرزی، ۱۳۸۰). جهانی شدن یعنی گسترش سرمایه داری بازار آزاد به اغلب کشورهای جهان (فریدمن^۱، ۲۰۰۰). مارگینسون^۲ (۲۰۰۸) جهانی شدن را اینگونه تعریف می‌کند: گسترش، عمق یافتن و سرعت یافتن ارتباطات در یک مقیاس جهانی. در این صورت موج جهانی فقط شامل مسائل اقتصادی نمی‌شود، بلکه مهمتر از آن شاید در حوزه ی آموزش و پرورش و آموزش عالی، مردمی، ارتباطات، دانش، عقاید، فناوری، سیاست‌ها، و اقدامات سازمانی تجلی یابد.

به هر حال، در فرآیند جهانی شدن بسیاری از مؤلفه‌های زندگی با تحولی عمیق روبه‌رو شده است. برخی از این تحولات در عرصه ی سیاسی و اقتصادی ظاهر شده، و برخی دیگر در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی رخ نموده است. از سوی دیگر، توسعه‌ی سریع فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی شرایط نوینی در جهان ایجاد کرده که با تکیه بر آن میزان کنترل و هدایت جریان‌های مختلف سیاسی در کنار روابط تعاملی و بین‌المللی میان کشورها دستخوش تغییر شده است. زندگی در فضای جامعه‌ی نوین با در نظر گرفتن شرایط خاص و پیشرفت‌های علمی و فناورانه، چهره‌ی دیگری از جهان ارائه داده است. این اثر حاصل تلاش برای تبیین وضعیت دنیای معاصر در عرصه‌ی زندگی جمعی است و به تأثیری که جهانی شدن بر این روند جدید داشته، می‌پردازد (ریترز، ۲۰۰۷).

در قلمرو آموزش عالی، اگرچه دانشگاهها از اوان شکل‌گیری جنبه‌هایی از جهانی شدن را با خود داشته‌اند، اما این مفهوم در عصر حاضر ابعادی گسترده تر و ژرف تری یافته است. به گونه ای که بسیاری از اندیشه پردازان باز نمود پدیده پیچیده جهانی شدن در آموزش عالی را بین المللی شدن دانشگاهها توصیف کرده‌اند (استرامکوئیست^۳، ۲۰۰۷). لذا آموزش به گونه ای ژرف در فرایند کنونی جهانی شدن درگیر شده است. اگر چه هنوز توافقی در خصوص مسیری که جهانی شدن را به سیاست‌های آموزشی و عملکرد آن پیوند می‌زند وجود ندارد، اما این موضوع میان صاحب‌نظران بسیار رایج است. بخشی از این کمبود توافق ناشی از این واقعیت است که جهانی شدن مفهومی پر مجادله است که برای تحت پوشش قرار دادن تمام قلمرو های گفتمان

¹ - Friedman

² - Marginson

³ - Stromquist

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

های آکادمیک و عمومی به کار برده می شود. جهانی شدن مفهومی است که تقریباً برای تشریح بسیاری از جنبه‌های زندگی معاصر به کار برده می شود: از مسائل حاشیه ای سرمایه داری کنونی گرفته تا کاهش قدرت ملت-دولت‌ها، اوج گیری سازمان ها و شرکت‌های فراملی، پیدایش فرهنگ جهانی که به چالش با سنت‌های بومی می پردازد و انقلاب اطلاعات و ارتباطات که موجب چرخش سریع اندیشه‌ها، پول و مردم شده است. واژه جهانی شدن به پوششی بدل شده که در بر گیرنده برخی از تغییرات است که موجب دگرگونی جهان در طول سه دهه اخیر شده است (ریزوی^۱، ۲۰۰۷). محو شدن مرزهای جداکننده جهان و حرکت تدریجی جهان به سوی نوعی همگنی یا هم‌گونگی، بیش تر در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی که در واقع می توان آن را نوعی حرکت از کثرت به وحدت دانست، جهانی شدن گفته می شود (شجاعی زند، ۱۳۸۲).

امروزه تغییرات اجتماعی - اقتصادی ساختار های آموزش و پرورش را متأثر ساخته است و نیاز به تغییر محتوا و ساختارهای آموزشی را مورد تاکید قرار داده است. بسیاری از مطالعات بر این نکته دلالت دارند که اصلاحات آموزشی با تغییرات اقتصادی و اجتماعی در سطح بین المللی پیوند خورده است . با این وجود پدیده جهانی شدن چالش تجربی جدیدی را مطرح ساخته است. جهانی شدن نیاز به سازماندهی مجدد دنیای بازار کار و اقتصاد را عنوان می کند و در نتیجه نیاز فزاینده ای به دانش و اطلاعات نو را به وجود آورده است. معمولاً دانش و اطلاعات بواسطه مؤسسات ملی و محلی به اعضای جامعه انتقال داده می شود و با توجه به اینکه اقتصاد جهانی ماهیت فرضها و مؤسسات آموزشی را متحول می سازد، دگرگونی نظام‌های آموزش و پرورش مستلزم همراهی همگان با توسعه اقتصاد جهانی است. اقتصاد جهانی و ایدئولوژی جهانی شدن به طور فزاینده ای راهبردهای اصطلاحات آموزشی را متأثر می سازد. کارنوی^۲ (۱۹۹۹) پنج شیوه‌ای را که جهانی شدن می تواند بر نظام های آموزش و پرورش تأثیر عمده ای داشته باشد، مورد بحث قرار داده است. ۱- تغییر در رویکردهای مالی: اکثر دولتها برای کاهش هزینه‌های دولتی آموزش و پرورش و یافتن منابع مالی جدید برای هزینه‌های آموزشی شان تحت فشار قرار دارند. ۲- تغییر در بازار کار: از سوی دیگر دولتها برای جذب سرمایه‌های خارجی نیز تحت فشار بوده و این بدان معناست که کشورهای خارجی منابع مالی و نیروهای کار ماهر را در اختیار دارند. علاوه بر این به دلیل بالا بودن دستمزد نیروهای کار آموزش دیده، تقاضای برخورداری از تحصیلات دانشگاهی و آموزش عالی افزایش یافته است و دولتها مجبورند آموزش عالی را گسترش دهند علاوه بر این، بس یاری از فارغ التحصیلان مدارس متوسطه آماده رفتن به مراکز

¹ - Rizvi

² - Carnoy

آموزش عالی هستند. ۳- تغییر در آموزش: کیفیت‌های نظام های آموزش و پرورش ملی بشدت متأثر از مقایسه‌های بین المللی شده است. این امر موجب تأکید بیشتر بر برنامه‌های درسی ریاضی و استانداردهای آزمون گشته است و بسیاری از کشورها برای دستیابی به استانداردها، به تغییر شیوه‌های آموزشی پرداخته اند. امتحانات و تعیین استانداردهای آموزش بخش وسیعی از تلاش هایی هستند که به منظور ارتقاء سطح مسئولیت و پاسخگویی نظام آموزش و پرورش در قبال جامعه، مورد توجه قرار گرفته اند. ۴- تغییر در فناوری اطلاعاتی - ارتباطی: این فناوری ها به تدریج به نظام های آموزشی معرفی می شوند و تلاش گسترده ای وجود دارد تا برای اقشار کم درآمد، آموزش از راه دور ارائه شود و حتی در آموزش عالی، برنامه‌های آموزشی به نحوی طراحی شود که مبتنی بر استفاده از کامپیوتر و اینترنت باشد. ۵- تغییر در شبکه‌های اطلاعات: ابزاری برای انتقال فرهنگ جهانی محسوب می شود. بسیاری از گروهها به دلیل تأکید بر ارزشها و سنن فرهنگی و احساس در حاشیه ماندن با پدیده جهانی شدن مخالفت می ورزند و نسبت به گسترش آن مقاومت می نمایند.

به طور کلی جهانی شدن فرایندی است که حاکمیت و هویت فرهنگی ملل را در سطوح خرد و کلان تحت تأثیر قرار داده است، لذا نظامهای آموزشی که انتقال دهنده معرفت بشری به دانش آموختگان خود هستند نمی توانند خود را جدا و یا به دور از این فرایند رو به گسترش در نظر گیرد.

پیشینه پژوهش

در خصوص تحولات و تأثیر جهانی شدن بر رویکردها، روشهای یاددهی - یادگیری مطالعات و پژوهش های متعددی صورت گرفته است. در پژوهشی باکی و اسپنس^۱ (۱۹۹۰) تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری را بررسی کردند و چنین گزارش دادند که راهبردهای فراشناختی برای قرن بیست و یکم ضروری است و استدلال می کنند که این مهارتها فراگیران را در انجام موفقیت آمیز یادگیری در موقعیت‌های جدید، توانا می سازد. رابرتسون (۱۳۸۲) در پژوهشی با عنوان جهانی شدن؛ تئوری های اجتماعی و فرهنگ جهانی، نتیجه گرفت که مؤسسات آموزشی به بازیگران مهمی در عرصه ی جهانی تبدیل شده اند و چنانچه کشوری از آموزش و پرورش بین المللی سر باز زند در دنیایی که به طور روزافزون اعتقاد بر این است که در دنیای متغیر، روش های سنتی در فرآیند یاددهی - یادگیری گذشته که بر پایه ی تفکر خطی و مهارت‌های تفکر منطقی در هم تنیده می شود، به لحاظ اقتصادی و سیاسی متحمل زیان خواهد

^۱ - Bakey & Spence

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

شد. یودر^۱ (۲۰۰۶) در پژوهشی با عنوان جهانی شدن آموزش عالی در دانشگاه‌های چین نتایج را چنین بیان نمود که از نظر اساتید جهانی شدن بر نظام دانشگاهی و اکثر فرایندهای مرتبط با آن تأثیر داشته و بر کیفیت آموزشی و فرایندهای تدریس اثر مثبت و معنادار می‌گذارد. برنز^۲ (۲۰۰۵) در مطالعه خود با عنوان جهانی شدن آموزش بین‌المللی و چالش‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و نگر داشت کیفیت آن نتیجه گرفت که جهانی شدن تأثیر مستقیمی بر کیفیت داشته و همچنین نظام فناوری اطلاعات و ارتباطات متأثر از جهانی شدن تغییر می‌کند. باربولز و تورز^۳ (۲۰۰۰) در بررسی خود با عنوان جهانی شدن و تعلیم و تربیت بیان نمود که روند سریع جهانی شدن فزاینده تعلیم و تربیت را با دشواری و چالش روبرو ساخته و این امر اثرات مستقیم جهانی شدن را بر تعلیم و تربیت را نشان می‌دهد. همچنین کلیه فرایندهای تعلیم و تربیت به‌واسطه جهانی شدن در حال تغییر است. تای وو^۴ (۲۰۰۴) تأثیر جهانی شدن بر اجتماع و فرهنگ چنین گزارش داد که ابعاد جهانی شدن در رفتار اجتماع به طور مثبت معنادار اثر گذاشته و همچنین جهانی شدن بر فرهنگ نیز توسعه اثر مثبت و معناداری بگذارد. بدین واسطه اجتماعی حرکت خود و رفتار خود را به سمت رفتارهای بین‌المللی سوق داده و فرهنگ متأثر از فرهنگ جهانی شدن است. آکانی^۵ (۲۰۱۲) در پژوهش خود با عنوان تأثیر جهانی شدن بر آموزش و پرورش نیجریه نتایج را چنین گزارش داد که جهانی شدن موجب تغییر سیستم‌های آموزش و پرورش در آموزش شده است. این امر تأثیرات مثبت جهانی شدن را بر تعلیم و تربیت نشان می‌دهد. همچنین کلیه راهکارها و پیشنهادات در راستای جهانی شدن تعلیم و تربیت صورت می‌گیرد و سیستم آموزشی مبنای خود را کیفیت جهانی قرار داده و استانداردهای بین‌المللی را در پیش گرفته است. در پژوهشی که عبدالرزاق^۶ (۲۰۱۱) بر روی جهانی شدن و تأثیر آن بر آموزش و پرورش و فرهنگ در مالزی انجام داد نتایج نشان داد که ۱- کیفیت نظام آموزش و پرورش در حد مطلوبی نمی‌باشد. ۲- جهانی شدن اثر مستقیم معناداری بر کیفیت آموزش و پرورش دارد. ۳- جهانی شدن اثر منفی و معناداری بر فرهنگ بومی جامعه مالزی دارد. نتایج مطالعه ویلیام^۷ (۲۰۰۸) بیانگر آنست که یک برنامه‌ی درسی بین‌المللی باید بتواند چاره‌ای ایده‌آل برای پشتیبانی بهتر نیازهای گوناگون یادگیری دانشجویان بین‌المللی باشد. در این

1 -Yoder

2 -Beerens

3 -Burbules&Torres

4 -Taiwo

5-Akani

6- Abdul Razak

7 -William

راستا، حرکت به سوی رویکرد تبدیل شونده که آگاهی انتقادی نسبت به ارزشهای مرتبط با رویکردهای آموزشی و تربیتی و برنامه‌های درسی را ارتقا میدهد، روشهای گوناگون دانستن و موجودیت را مورد ارج و احترام قرار میدهد و به دانشجویان به عنوان شریکی فعال در فرایند یادگیری ارزش می‌نهد، باید هدف نهادهای آموزش عالی قرار گیرد. در مطالعه‌ای که میهایلوا^۱ (۲۰۰۶) با هدف اینکه آیا یادگیری الکترونیکی می‌تواند به عنوان ابزار اصلی یا راهبردی برای بین‌المللی سازی در آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد، انجام داد، نتایج بیانگر آنند که یادگیری‌هایی که ترکیبی از کلیه الگوهای متنوع یادگیری باشد، بهترین شیوهی تدریس و یادگیری به شمار می‌روند. به عبارت دیگر، تنوع و ترکیب روشهای نظری، عملی، واقعی و مجازی می‌تواند فرآیندهای یاددهی-یادگیری را پربارتر سازد. بلاک و کامرون^۲ (۲۰۰۲) در مطالعه خود بر روی جهانی شدن و تدریس زبان، بیان نمود که ابعاد جهانی شدن بر کیفیت تدریس زبان اثر معناداری گذاشته چنان که شیوه تدریس زبان فعلی دیگر پاسخگوی نیاز فراگیران نمی‌باشد. در پژوهش کلنر^۳ (۲۰۰۰) با عنوان جهانی شدن و جنبش‌های جدید اجتماعی به تاثیر روند جهانی شدن بر چگونگی حرکت و نوع تبلیغات و تغییر در جنبش‌های جدید اجتماعی اشاره نموده است. در این پژوهش چنین اعلام شده که جنبش‌های جدید اجتماعی به واسطه جهانی شدن به وجود آمده و حرکت خود را در جامعه بر گرفته از سیستم جهانی شدن دنبال می‌کند. همچنین صاحب‌نظرانی همچون فیشر^۴ (۲۰۰۵)، گیدنز (۱۹۹۱)، باربر^۵ (۲۰۰۳) و کلارک^۶ (۱۹۹۸) بیشتر به صورت تحلیلی بر روی موضوع جهانی شدن کار کرده و بدین نتیجه رسیدند که در آن کلیه فرایندها به صورت یک نظام کل و با اجزا مرتبط به هم در نظر گرفته می‌شود.

عالی^{۱۳۸۴} در مطالعه‌ای با عنوان جهانی شدن تعلیم و تربیت نتیجه گرفت که جهانی شدن تأثیر مستقیمی بر فرآیند یاددهی یادگیری دارد. در پژوهش آدم زاده^{۱۳۸۴} با عنوان جهانی شدن و نظام‌های نوین آموزشی، بر اصلاح و تغییر در شیوه‌های تدریس و فرآیند یادگیری اشاره نموده است. در این پژوهش چنین بیان شده که نظام خطی آماده سازی آموزشی برای زندگی در یک نظام بسته در این شرایط، کارایی ندارد. تافلر (به نقل از حسینی، ۱۳۸۴) معتقد است که آموختن را باید از نو تعریف کرد و هدف آموزش و پرورش باید تقویت توانایی افراد برای سازگاری با تحولات جهانی باشد. برای اینکه فراگیر در فرآیند جهانی شدن عملکرد

1 -Mihhailova

2 - Block& Cameron

3 -Kellner

4 - Fisher

5 - Barber

6 -Clark

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

خوبی داشته باشد باید کاری بیش از جمع آوری اطلاعات انجام دهد. قاهری (۱۳۸۴) در مطالعه-ی خود تأثیر ارتباطات بین المللی آموزش عالی بر عناصر برنامه را مورد بررسی قرار داده است. نتایج پژوهش وی حاکی از آن است که افزایش ارتباطات بین المللی آموزش عالی در عناصر برنامه درسی تأثیر بسیار خواهد داشت و در محتوا، روشهای تدریس، ارزشیابی و در نهایت، در عنصر تجهیزات موجب تغییرات فراوانی خواهد شد. در پژوهشی که شهیدی، رضویه، جهرمی و سیدی (۱۳۸۵) با عنوان بررسی تأثیر جهانی شدن آموزش عالی بر کیفیت آموزشی دانشگاهها از دیدگاه استادان دانشگاههای شیراز انجام دادند نتایج نشان داد که کلیه ابعاد جهانی شدن بر کیفیت آموزشی تأثیر مثبت و معنادار دارد. همچنین بین استادان دانشگاه آزاد و دانشگاه دولتی شیراز تفاوت عناداری در تأثیر گذاری ابعاد جهانی شدن بر کیفیت آموزشی وجود نداشت. واعظی و قرونه (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان فرعنگ جهانی شدن و آموزش عالی گزارش نتایج پژوهش تحلیل خود را چنین بیان داشتند که جهانی شدن فرایندی است که انتهای آن منجر به جامعه جهانی و عصر جهانی می شود. جهان یی شدن برای تمام نقاط دنیا نتایج یکسانی به بار نمی آورد، بلکه تغییرات حاصل از آن از منطقه ای به منطقه دیگر متفاوت خواهد بود. دانشگاهها نیز از دیرباز با مفهوم جهانی بودن آشنا بوده اند، چه این که اقتضای دانش کلیت آن است. از طرف دیگر فرایند های جهانی شدن منجر به شکل گرفتن اجتماع علمی می شود. همچنین اخوان صراف و نیلفروش (۱۳۸۷) نیز در پژوهشی با عنوان ابعاد جهانی شدن آموزش عالی نیز بدین صورت بیان داشتند که اصولاً فرایند جهانی شدن آموزش عالی را از جنبه های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و ... تحت تأثیر قرار داده و موجب تغییر در فرآیندهای برنامه ریزی آموزشی آن می گردد. همچنین با فرایند جهانی شدن دانشگاهها می توانند در عرصه های گوناگون قدرت نمایی کنند. باقری (۱۳۸۳) در پژوهش خود با عنوان جهانی شدن، انقلاب اطلاعاتی و تعلیم و تربیت بیان داشت که شکل و ویژگی های اجتماعی در عصر جهانی شدن بر دانش تأثیر خواهد گذاشت. همچنین از سویی دیگر دیدگاه اجتماع مجازی ما را به سوی باز اندیشی درباره دانش و نیز مساله هویت فرا می خواند، زیرا به تبع اجتماع مجازی سخن از هویت مجازی به میان می آید که ملازم با انشقاق هویتی است. آقازاده (۱۳۸۳) در اصول حاکم بر تحولات جهانی آموزش و پرورش بیان می دارد که تحولات جهانی و جهانی شدن آموزش و پرورش و کلیه فرایندهای آن را تحت الشعاع قرار داده است. همچنین تحولات جهانی شدن فرایند چگونگی تعلیم و تربیت را به سمت خود سوق داده است. ابیلی (۱۳۸۴) در پژوهش خود با عنوان جهانی شدن و چالش های ارزیابی عملکرد در نظام تعلیم و تربیت بیان نمود که عملکردها در نظام تعلیم و تربیت تحت تأثیر جهانی شدن تغییر کرده و همچنین شاخص های ارزیابی آن نیز بواسطه جهانی شدن و همسو با تغییرات متفاوت شده است. این موضوع اثرات جهانی شدن را بر نظام تعلیم و تربیت

مشخص می‌دارد. عطاران (۱۳۸۰) در بررسی جهانی شدن و تأثیر آن بر اهداف تعلیم و تربیت نتیجه گرفت که اهداف تعلیم و تربیت می‌بایست مطابق با موقعیت شکل بگیرد و موقعیت کنونی وضعیت جهانی شدن است و اهداف تعلیم و تربیت مطابق با اهداف جهانی شدن در حال تغییر است. حسینی (۱۳۸۱) در پژوهش خود با عنوان جهانی شدن و نظام‌های نوین آموزشی بیان نمود که جهانی شدن موجب به وجود آمدن نظام‌های نوین آموزشی با شیوه‌های جدید شده و دیگر آن نظام‌های سنتی کارایی لازم را ندارد. نظام‌های آموزشی متأثر از جهانی شدن شکل خود را تغییر داده و با نظام‌های آموزشی جهانی مرتبط خواهند شد.

به طور کلی می‌توان گفتکه مطالعات انجام شده پیرامون تأثیر جهانی شدن بر عرصه‌های مختلف زندگانی در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فناورانه، فرهنگی و تربیتی بوده است که در این نوشتار عمدتاً سعی بر ارائه‌ی نتایج برخی از پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌ی تعلیم و تربیت و آموزش عالی می‌باشد.

اهداف پژوهش

هدف کلی تحقیق ارزیابی دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و شهید بهشتی درباره میزان تأثیر فرایند جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی می‌باشد. اهداف فرعی تحقیق عبارتند از:

- ۱- تعیین مؤثرترین بعد جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری از دیدگاه اعضای هیأت علمی
- ۲- بررسی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی بر اساس رشته تحصیلی آنان
- ۳- بررسی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی بر اساس سوابق خدمت آنان
- ۴- بررسی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی بر اساس مرتبه اعضای هیأت علمی

روش شناسی

با توجه به این که هدف پژوهش بررسی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و تهران می‌باشد، از نظر روش تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. متغیرهای اصلی این تحقیق عبارتند از: بررسی تأثیر جهانی شدن، فرآیند یاددهی - یادگیری که شامل فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، استاندارد شدن

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

عناصر آموزشی، تبادل استاد و دانشجو، سرمایه گذاری، تأکید بر یادگیری مداوم، تنوع رشته و مدارک و برنامه و پروژه می‌باشند و متغیرهای جمعیت‌شناختی در این تحقیق شامل مرتبه علمی، سابقه خدمت و نوع دانشکده می‌باشند.

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های شیراز و شهید بهشتی تهران می‌باشد. جامعه آماری اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی تهران عبارت است از ۷۳۰ نفر، که از این تعداد ۲۵۰ نفر فنی و مهندسی، ۸۶ نفر علوم پایه، ۳۶۶ نفر علوم انسانی، علوم اجتماعی و رفتاری و ۷۳ نفر هنر و معماری و جامعه آماری اعضای هیأت علمی دانشگاه شیراز عبارت از ۷۰۰ نفر که از این تعداد، ۱۴۵ نفر فنی و مهندسی، ۱۲۹ نفر علوم پایه، ۲۳۴ نفر علوم انسانی، علوم اجتماعی و رفتاری، ۳۳ نفر هنر و معماری و ۱۵۹ نفر کشاورزی و دامپزشکی می‌باشند.

روش نمونه‌گیری پژوهش، روش طبقه‌ای ساده بر حسب دانشکده بود و با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۵۰ نفر از اساتید به عنوان نمونه انتخاب شدند. پس از توزیع پرسشنامه بین افراد نمونه، کلیه ۲۵۰ نسخه از ابزار سنجش (۱۰۰ درصد) به محقق عودت داده شد. از بین اعضای هیأت علمی، ۵۰ نفر معادل با ۲۰٪ رشته‌ی علوم انسانی و ۴۰ نفر معادل با ۱۶٪ رشته علوم پایه و ۴۰ نفر معادل با ۱۶٪ رشته کشاورزی و ۴۰ نفر معادل با ۱۶٪ رشته فنی-مهندسی و ۴۰ نفر معادل با ۱۶٪ رشته هنر و ۴۰ نفر معادل با ۱۶٪ رشته پزشکی بودند. از بین اعضای هیأت علمی، ۶۰ نفر معادل با ۲۴٪ دارای سابقه خدمت (۱۰-۱۱ سال) بوده و ۱۱۰ نفر معادل با ۴۴٪ دارای سابقه خدمت (۲۰-۱۱ سال) می‌باشند. همچنین از بین اعضای هیأت علمی، ۸۰ نفر معادل با ۳۲٪ دارای سابقه خدمت (۲۱ سال به بالا) بودند. از بین اعضای هیأت علمی، ۳۰ نفر معادل با ۱۲٪ دارای مرتبه علمی استادی بوده و ۷۰ نفر معادل با ۲۸٪ دارای مرتبه علمی دانشجویی می‌باشند. همچنین از بین اعضای هیأت علمی، ۱۳۰ نفر معادل با ۵۲٪ دارای مرتبه علمی استادیاری و از بین اعضای هیأت علمی، ۲۰ نفر معادل با ۸٪ دارای مرتبه علمی مربی بودند.

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۷۰	۲۸٪
مرد	۱۸۰	۷۲٪
مرتبه علمی	فراوانی	درصد
استاد	۳۰	۱۲٪

دانشیار	۷۰	٪۲۸
استادیار	۱۳۰	٪۵۲
مریی	۲۰	٪۸
سابقه	فراوانی	درصد
۱-۱۰	۶۰	٪۲۴
۱۱-۲۰	۱۱۰	٪۴۴
۲۱ سال به بالا	۸۰	٪۳۲
رشته	فراوانی	درصد
علوم انسانی	۵۰	٪۲۰
علوم پایه	۴۰	٪۱۶
کشاورزی	۴۰	٪۱۶
فنی-مهندسی	۴۰	٪۱۶
هنر و معماری	۴۰	٪۱۶
پزشکی	۴۰	٪۱۶
کل	۲۵۰	٪۱۰۰

ابزار پژوهش: روایی و پایایی پرسشنامه محقق ساخته ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری، به ترتیب با استفاده از روش‌های تحلیل گویه و آلفای کرونباخ محاسبه شد. بر این اساس رابطه همه گویه‌ها با نمره کل معنادار بوده که نشان دهنده روایی پرسشنامه بود. همچنین برای برآورد ضریب پایایی محاسبه همسانی درونی گویه‌های پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضرایب پایایی پرسشنامه محقق ساخته، در ۷ بعد به ترتیب: ۰/۷۶، ۰/۷۲، ۰/۷۸، ۰/۷۴، ۰/۸۱، ۰/۷۸ و ۰/۸۰ بدست آمد، بنابراین ضرایب بالای آلفای کرونباخ در ۷ بعد، تأیید کننده پایایی این پرسشنامه بود.

یافته‌ها

۱- تأثیر جهانی شدن بر ابعاد مختلف فرآیند یاددهی-یادگیری از دیدگاه اعضای هیأت علمی چگونه است؟

در پاسخ به این سؤال با استفاده از روش‌های آماری تحلیل واریانس اندازه‌گیری‌های مکرر نتایج زیر حاصل گردید (جداول ۱ و ۲).

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

جدول شماره (۱): نتایج آزمون تحلیل واریانس اندازه گیری‌های مکرر جهت مقایسه تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری از دیدگاه اعضای هیأت علمی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار F	درجه آزادی	سطح معناداری
فناوری اطلاعات	۲۵۰	۳/۶۹	۰/۳۶	۷۲/۵۷	۶ و ۲۴۹	۰/۰۰۰۱
استاندارد شدن عناصر آموزشی		۳/۶۷	۰/۲۹			
تبادل استاد و دانشجو		۳/۹۸	۰/۳۱			
سرمایه گذاری		۳/۹۰	۰/۳۵			
تاکید بر یادگیری مداوم		۳/۹۳	۰/۴۰			
تنوع رشته و مدارک		۴/۱۳	۰/۳۵			
برنامه و پروژه		۳/۶۹	۰/۳۷			

با توجه به نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی جدول شماره (۲) ملاحظه می‌شود که بین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد فناوری اطلاعات با ابعاد تبادل استاد و دانشجو، سرمایه گذاری، تأکید بر یادگیری مداوم و تنوع رشته و مدارک، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد. بین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد استاندارد شدن عناصر آموزشی با ابعاد تبادل استاد و دانشجو، سرمایه گذاری، تأکید بر یادگیری مداوم و تنوع رشته و مدارک، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد. بین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد تبادل استاد و دانشجو با ابعاد تنوع رشته و مدارک و برنامه و پروژه، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد. همچنین بین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد سرمایه گذاری با ابعاد تنوع رشته و مدارک و برنامه و پروژه، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد. بین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد تأکید بر یادگیری مداوم با ابعاد تنوع رشته و مدارک و برنامه و پروژه، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد. همچنین، بین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد تنوع رشته و مدارک با بعد برنامه و پروژه، تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۰۱ وجود دارد. اما سایر ابعاد، تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند.

جدول شماره (۲): نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای تعیین تفاوت بین تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری از دیدگاه اعضای هیأت علمی

متغیر	فناوری اطلاعات	استاندارد شدن عناصر آموزشی	تبادل استاد و دانشجو	سرمایه گذاری	تاکید بر یادگیری مداوم	تنوع رشته و مدارک	برنامه و پروژه
فناوری اطلاعات	۱						
استاندارد شدن عناصر آموزشی	NS	۱					
تبادل استاد و دانشجو	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۱				
سرمایه گذاری	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	NS	۱			
تاکید بر یادگیری مداوم	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	NS	NS	۱		
تنوع رشته و مدارک	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۱	
برنامه و پروژه	NS	NS	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۱

۲- آیا تفاوت معناداری بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با رشته‌های مختلف تحصیلی در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری وجود دارد؟

برای مقایسه دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد. طبق جدول شماره (۳) تحلیل واریانس چند متغیره نشان داد که بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری ($P < ۰/۰۰۰۱$)، $F(۲۴۹, ۵) = ۳/۰۱$ و $\lambda = ۰/۶۵$) وجود دارد.

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

جدول شماره ۳: میانگین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی

شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری

سطح معناداری	λ	درجه آزادی	F	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	رشته	ابعاد فرایند یاددهی - یادگیری
۰/۰۰۰۱	۰/۱۶۵	۵ و ۲۴۹	۳/۰۱	۰/۲۷	۳/۷۱	۵۰	علوم انسانی	فناوری اطلاعات
				۰/۳۱	۳/۷۷	۴۰	علوم پایه	
				۰/۴۱	۳/۷۷	۴۰	کشاورزی	
				۰/۳۳	۳/۷۳	۴۰	فنی و مهندسی	
				۰/۴۰	۳/۷۱	۴۰	هنر	
				۰/۳۶	۳/۴۵	۴۰	پزشکی	
				۰/۲۲	۳/۶۹	۵۰	علوم انسانی	استاندارد شدن عناصر آموزشی
				۰/۳۳	۳/۷۲	۴۰	علوم پایه	
				۰/۳۲	۳/۷۱	۴۰	کشاورزی	
				۰/۲۵	۳/۶۱	۴۰	فنی و مهندسی	
				۰/۲۹	۳/۷۸	۴۰	هنر	
				۰/۲۷	۳/۵۱	۴۰	پزشکی	
				۰/۲۲	۴/۰۳	۵۰	علوم انسانی	تبادل استاد و دانشجو
				۰/۳۴	۴/۰۱	۴۰	علوم پایه	
				۰/۳۰	۴	۴۰	کشاورزی	
				۰/۳۸	۴/۱۱	۴۰	فنی و مهندسی	
				۰/۲۸	۳/۹۱	۴۰	هنر	
				۰/۲۹	۳/۸۲	۴۰	پزشکی	
				۰/۲۹	۳/۹۸	۵۰	علوم انسانی	سرمایه گذاری
				۰/۲۹	۳/۷۹	۴۰	علوم پایه	
				۰/۳۶	۴/۰۲	۴۰	کشاورزی	
				۰/۳۴	۳/۹۱	۴۰	فنی و مهندسی	
				۰/۳۸	۳/۸۶	۴۰	هنر	
				۰/۴۳	۳/۸۲	۴۰	پزشکی	
				۰/۳۶	۳/۸۹	۵۰	علوم انسانی	تأکید بر یادگیری مداوم
				۰/۳۹	۳/۸۴	۴۰	علوم پایه	
				۰/۳۱	۴/۰۱	۴۰	کشاورزی	
				۰/۳۵	۴/۰۹	۴۰	فنی و مهندسی	

سطح معناداری	λ	درجه آزادی	F	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	رشته	ابعاد فرایند یاددهی - یادگیری
				۰/۴۳	۳/۹۵	۴۰	هنر	تنوع رشته و مدارک
				۰/۵۱	۳/۸۱	۴۰	پزشکی	
				۰/۳۴	۴/۰۷	۵۰	علوم انسانی	
				۰/۳۲	۴/۱۲	۴۰	علوم پایه	
				۰/۴۰	۴/۱۵	۴۰	کشاورزی	
				۰/۲۸	۴/۱۱	۴۰	فنی و مهندسی	
				۰/۳۲	۴/۲۵	۴۰	هنر	
				۰/۳۹	۴/۱۲	۴۰	پزشکی	
				۰/۳۸	۳/۸۴	۵۰	علوم انسانی	برنامه و پروژه
				۰/۳۵	۳/۷۲	۴۰	علوم پایه	
				۰/۴۰	۳/۶۶	۴۰	کشاورزی	
				۰/۳۳	۳/۵۹	۴۰	فنی و مهندسی	
				۰/۲۶	۳/۷۶	۴۰	هنر	
				۰/۴۳	۳/۵۵	۴۰	پزشکی	

آزمون تعقیبی تحلیل واریانس یک طرفه نشان داد که اعضای هیأت علمی رشته‌های علوم پایه و کشاورزی بالاترین میانگین (۳/۷۷) رشته ی پزشکی پایین ترین میانگین (۳/۴۵) تأثیر جهانی شدن بر فناوری اطلاعات را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۰۱) معنادار شد. همچنین اعضای هیأت علمی رشته هنر بالاترین میانگین (۳/۷۸) و رشته ی پزشکی پایین ترین میانگین (۳/۵۱) تأثیر جهانی شدن بر استاندارد شدن عناصر آموزشی را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۱) معنادار شد. اعضای هیأت علمی رشته فنی و مهندسی بالاترین میانگین (۴/۱۱) و رشته ی پزشکی پایین ترین میانگین (۳/۸۲) تأثیر جهانی شدن بر تبادل استاد و دانشجو را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۱) معنادار شد. همچنین اعضای هیأت علمی رشته کشاورزی بالاترین میانگین (۴/۰۲) و رشته ی علوم پایه پایین ترین میانگین (۳/۷۹) تأثیر جهانی شدن بر سرمایه گذاری را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۲) معنادار شد. اعضای هیأت علمی رشته فنی و مهندسی بالاترین میانگین (۴/۰۹) و رشته پزشکی پایین ترین میانگین (۳/۸۱) تأثیر جهانی

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

شدن بر تأکید بر یادگیری مداوم را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۱) معنادار شد. همچنین اعضای هیأت علمی رشته علوم انسانی بالاترین میانگین (۳/۸۴) و رشته ی پزشکی پایین ترین میانگین (۳/۵۵) تأثیر جهانی شدن بر برنامه و پروژه را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۳) معنادار شد. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد تنوع رشته و مدارک از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد.

برای مقایسه زوجی دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی یادگیری، آزمون تعقیبی شفه جدول شماره (۴) نشان داد که، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته ی پزشکی با سایر رشته‌ها، در مورد تأثیر جهانی شدن در ابعاد فناوری اطلاعات و استاندارد شدن عناصر آموزشی از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد.

همچنین بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته ی پزشکی با علوم انسانی و فنی-مهندسی با هنر و پزشکی، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد تبادل استاد و دانشجو از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته ی علوم پایه با رشته ی کشاورزی، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد سرمایه گذاری از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته ی فنی-مهندسی با رشته ی پزشکی، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد تأکید بر یادگیری مداوم از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته ی علوم انسانی با رشته‌های فنی-مهندسی و پزشکی در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد برنامه و پروژه از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن در سایر ابعاد از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد.

جدول شماره ۴: نتایج آزمون تعقیبی شفه مقایسه دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته‌های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری

پزشکی	هنر	فنی و مهندسی	کشاورزی	علوم پایه	علوم انسانی	رشته	ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری
					۱	علوم انسانی	فناوری اطلاعات
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	NS	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	NS	فنی و مهندسی	
	۱	NS	NS	NS	NS	هنر	
۱	۰/۰۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	پزشکی	
					۱	علوم انسانی	استاندارد شدن عناصر آموزشی
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	NS	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	NS	فنی و مهندسی	
	۱	NS	NS	NS	NS	هنر	
۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۴	پزشکی	
					۱	علوم انسانی	تبادل استاد و دانشجو
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	NS	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	NS	فنی و مهندسی	
	۱	۰/۰۰۴	NS	NS	NS	هنر	
۱	NS	۰/۰۰۰۱	NS	NS	۰/۰۰۲	پزشکی	
					۱	علوم انسانی	سرمايه گذاري
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	۰/۰۰۵	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	NS	فنی و مهندسی	

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

پزشکی	هنر	فنی و مهندسی	کشاورزی	علوم پایه	علوم انسانی	رشته	ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری
	۱	NS	NS	NS	NS	هنر	
۱	NS	NS	NS	NS	NS	پزشکی	
					۱	علوم انسانی	تاکید بر یادگیری مداوم
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	NS	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	NS	فنی و مهندسی	
	۱	NS	NS	NS	NS	هنر	
۱	NS	۰/۰۲	NS	NS	NS	پزشکی	
					۱	علوم انسانی	
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	NS	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	NS	فنی و مهندسی	
	۱	NS	NS	NS	NS	هنر	
۱	NS	NS	NS	NS	NS	پزشکی	
					۱	علوم انسانی	برنامه و پروژه
				۱	NS	علوم پایه	
			۱	NS	NS	کشاورزی	
		۱	NS	NS	۰/۰۲	فنی و مهندسی	
	۱	NS	NS	NS	NS	هنر	
۱	NS	NS	NS	NS	۰/۰۰۴	پزشکی	

۳- آیا تفاوت معناداری بین دیدگاه اعضای هیات علمی با سوابق مختلف خدمتی

در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری وجود دارد؟

برای ارزیابی دیدگاه اعضای هیات علمی دارای سوابق مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر

ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد. طبق جدول شماره

(۵)، تحلیل واریانس چند متغیره نشان داد که بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با سوابق مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری ($P < 0/0001$)، $F(2, 249) = 3/40$ و $\lambda = 0/82$) وجود دارد.

جدول شماره ۵: میانگین دیدگاه اعضای هیأت علمی در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند

یاددهی - یادگیری بر اساس سوابق مختلف

سطح معناداری	λ	درجه آزادی	F	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	سابقه	ابعاد
0/0001	0/82	2 و 249	3/40	0/26	3/71	60	1-10	فناوری اطلاعات
				0/36	3/76	110	11-20	
				0/40	3/58	80	21 سال به بالا	
				0/24	3/71	60	1-10	استاندارد شدن عناصر آموزشی
				0/30	3/67	110	11-20	
				0/31	3/64	80	21 سال به بالا	
				0/20	4/01	60	1-10	تبادل استاد و دانشجو
				0/34	4/05	110	11-20	
				0/29	3/86	80	21 سال به بالا	
				0/28	3/96	60	1-10	سرمایه گذاری
				0/35	3/91	110	11-20	
				0/40	3/84	80	21 سال به بالا	
				0/36	3/89	60	1-10	تاکید بر یادگیری مداوم
				0/36	3/99	110	11-20	
				0/47	3/88	80	21 سال به بالا	
				0/36	4/09	60	1-10	تنوع رشته و مدارک
				0/33	4/12	110	11-20	
				0/36	4/18	80	21 سال به بالا	
				0/37	3/83	60	1-10	برنامه و پروژه
				0/36	3/64	110	11-20	
0/37	3/65	80	21 سال به بالا					

آزمون تعقیبی تحلیل واریانس یک طرفه نشان داد که بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت یازده تا بیست سال (3/76) می باشد، و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت بیست و یک سال به بالا (3/58) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر فناوری اطلاعات را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با سوابق

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۳) معنادار شد. همچنین بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت یازده تا بیست سال (۴/۰۵) می باشد ، و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت بیست و یک سال به بالا (۳/۸۶) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر تبادل استاد و دانشجو را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با سوابق مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۰۱) معنادار شد. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با سوابق مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن در سایر ابعاد از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد.

برای مقایسه زوجی دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای سوابق خدمت مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی یادگیری، آزمون تعقیبی شفه جدول شماره (۶) نشان داد که، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای سابقه یازده تا بیست سال با سابقه بیست و یک سال به بالا، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد فناوری اطلاعات از فرآیند یاددهی-یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای سابقه یک تا ده سال با سابقه بیست و یک سال به بالا، و اعضای هیأت علمی دارای سابقه یازده تا بیست سال با سابقه بیست و یک سال به بالا، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد تبادل استاد و دانشجو از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای سابقه یک تا ده سال با سابقه یازده تا بیست سال ، و اعضای هیأت علمی دارای سابقه یک تا ده سال با بیست و یک سال به بالا، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد برنامه و پروژه از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با سوابق خدمت مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن در سایر ابعاد از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد.

جدول شماره (۶): نتایج آزمون تعقیبی شفه مقایسه دیدگاه اعضای هیأت علمی با

سوابق مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری

ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری	سابقه خدمت	۱-۱۰	۱۱-۲۰	۲۱ سال به بالا
فناوری اطلاعات	۱-۱۰	۱		
	۱۱-۲۰	NS	۱	
	۲۱ سال به بالا	NS	۰/۰۰۲	۱
استاندارد شدن عناصر آموزشی	۱-۱۰	۱		
	۱۱-۲۰	NS	۱	
	۲۱ سال به بالا	NS	NS	۱

		۱	۱-۱۰	تبادل استاد و دانشجو
	۱	NS	۱۱-۲۰	
۱	۰/۰۰۱	۰/۰۱	۲۱سال به بالا	
		۱	۱-۱۰	سرمایه گذاری
	۱	NS	۱۱-۲۰	
۱	NS	NS	۲۱سال به بالا	
		۱	۱-۱۰	تاکید بر یادگیری مداوم
	۱	NS	۱۱-۲۰	
۱	NS	NS	۲۱سال به بالا	
		۱	۱-۱۰	تنوع رشته و مدارک
	۱	NS	۱۱-۲۰	
۱	NS	NS	۲۱سال به بالا	
		۱	۱-۱۰	برنامه و پروژه
	۱	۰/۰۰۴	۱۱-۲۰	
۱	NS	۰/۰۱	۲۱سال به بالا	

۴- آیا تفاوت معناداری بین دیدگاه اعضای هیات علمی با مرتبه‌های علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری وجود دارد؟

برای ارزیابی دیدگاه اعضای هیات علمی با مرتبه‌های علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، از تحلیل واریانس چند متغیره استفاده شد. طبق جدول شماره (۷)، تحلیل واریانس چند متغیره نشان داد که بین دیدگاه اعضای هیات علمی با مرتبه‌های علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری ($P < 0/001$, $F(3, 249) = 3/89$, $\lambda = 0/72$) وجود دارد.

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

جدول شماره ۷: میانگین دیدگاه اعضای هیأت علمی در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیربر اساس مرتبه‌های علمی مختلف

سطح معناداری	λ	درجه آزادی	F	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	مرتبه	ابعاد
۰/۰۰۰۱	۰/۷۲	۳ و ۲۴۹	۳/۸۹	۰/۲۷	۳/۷۳	۲۰	مربی	فناوری اطلاعات
				۰/۳۴	۳/۷۶	۱۳۰	استادیار	
				۰/۳۸	۳/۶۶	۷۰	دانشیار	
				۰/۳۳	۳/۴۰	۳۰	استاد	
				۰/۲۵	۳/۶۴	۲۰	مربی	استاندارد شدن عناصر آموزشی
				۰/۲۹	۳/۷۲	۱۳۰	استادیار	
				۰/۲۸	۳/۶۷	۷۰	دانشیار	
				۰/۲۳	۳/۴۵	۳۰	استاد	
				۰/۲۹	۳/۹۸	۲۰	مربی	تبادل استاد و دانشجو
				۰/۲۸	۴/۰۴	۱۳۰	استادیار	
				۰/۳۶	۳/۹۶	۷۰	دانشیار	
				۰/۲۷	۳/۷۷	۳۰	استاد	
				۰/۲۲	۴/۰۲	۲۰	مربی	سرمایه گذاری
				۰/۳۵	۳/۹۳	۱۳۰	استادیار	
				۰/۳۷	۳/۸۸	۷۰	دانشیار	
				۰/۳۹	۳/۷۷	۳۰	استاد	
				۰/۲۵	۳/۸۳	۲۰	مربی	تاکید بر یادگیری مداوم
				۰/۳۷	۳/۹۱	۱۳۰	استادیار	
				۰/۴۲	۴/۰۴	۷۰	دانشیار	
				۰/۵۱	۳/۸۲	۳۰	استاد	
۰/۴۲	۴/۰۷	۲۰	مربی	تنوع رشته و مدارک				
۰/۳۴	۴/۱۱	۱۳۰	استادیار					
۰/۲۹	۴/۱۸	۷۰	دانشیار					
۰/۴۳	۴/۱۶	۳۰	استاد					
۰/۳۵	۳/۶۵	۲۰	مربی	برنامه و پروژه				
۰/۳۷	۳/۷۷	۱۳۰	استادیار					
۰/۳۰	۳/۶۱	۷۰	دانشیار					
۰/۴۶	۳/۵۷	۳۰	استاد					

آزمون تعقیبی تحلیل واریانس یک طرفه نشان داد که بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادیار (۳/۷۶) می باشد، و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استاد (۳/۴۰) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر فناوری اطلاعات را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه های علمی مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۱) معنادار شد. همچنین بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادیار (۳/۷۲) می باشد و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استاد (۳/۴۵) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر استاندارد شدن عناصر آموزش را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه های علمی مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۱) معنادار شد. همچنین بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادیار (۴/۰۴) می باشد، و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استاد (۳/۷۷) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر تبادل استاد و دانشجو را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه های علمی مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۱) معنادار شد. همچنین بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی دانشیار (۴/۰۴) می باشد و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استاد (۳/۸۲) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر تاکید بر یادگیری مداوم را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه های علمی مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۲) معنادار شد. همچنین بالاترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادیار (۳/۷۷) می باشد و پایین ترین میانگین متعلق به اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استاد (۳/۵۷) می باشد که تأثیر جهانی شدن بر برنامه و پروژها را گزارش نمودند و تفاوت بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه های علمی مختلف از این بعد در سطح (۰/۰۰۶) معنادار شد. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه های علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن در سایر ابعاد از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد.

برای مقایسه زوجی دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای مرتبه های علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرایند یاددهی یادگیری، آزمون تعقیبی شفه جدول شماره (۸) نشان داد که، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای مرتبه علمی استاد با مربی، استادیار و دانشیار در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد فناوری اطلاعات از فرآیند یاددهی-یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای مرتبه ی علمی استاد با استادیار و دانشیار، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد استاندارد شدن عناصر آموزشی از فرآیند یاددهی-

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای مرتبه علمی استاد با مرتبه علمی استادیار و دانشیار، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد تبادل استاد و دانشجو از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای مرتبه علمی استادیار با مرتبه علمی دانشیار و استاد، در مورد تأثیر جهانی شدن در بعد برنامه و پروژه از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری وجود دارد. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای مرتبه علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن در سایر ابعاد از فرآیند یاددهی-یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد.

جدول شماره (۸): نتایج آزمون تعقیبی شفه مقایسه دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه‌های

علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری

استاد	دانشیار	استادیار	مربی	مرتبه علمی	ابعاد فرآیند یاددهی-یادگیری
			۱	مربی	فناوری اطلاعات
		۱	NS	استادیار	
	۱	NS	NS	دانشیار	
۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۶	استاد	
			۱	مربی	استاندارد شدن عناصر آموزشی
		۱	NS	استادیار	
	۱	NS	NS	دانشیار	
۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰۱	NS	استاد	
			۱	مربی	تبادل استاد و دانشجو
		۱	NS	استادیار	
	۱	NS	NS	دانشیار	
۱	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰۱	NS	استاد	
			۱	مربی	سرمايه گذاري
		۱	NS	استادیار	
	۱	NS	NS	دانشیار	
۱	NS	NS	NS	استاد	
			۱	مربی	تاكيد بر يادگيري مداوم
		۱	NS	استادیار	
	۱	NS	NS	دانشیار	

۱	NS	NS	NS	استاد	تنوع رشته و مدارک
			۱	مربی	
		۱	NS	استادیار	
	۱	NS	NS	دانشیار	
۱	NS	NS	NS	استاد	برنامه و پروژه
			۱	مربی	
		۱	NS	استادیار	
	۱	۰/۰۲	NS	دانشیار	
۱	NS	۰/۰۴	NS	استاد	

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های این تحقیق حاکی از آن بود که از دیدگاه اعضای هیأت علمی بالاترین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد تنوع رشته و مدارک و پائین‌ترین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد استاندارد شدن عناصر آموزشی از دیدگاه اعضای هیأت علمی بود. نتایج حاصل با نتایج تحقیقات یودر (۲۰۰۶)، آکانی (۲۰۱۲)، برنز (۲۰۰۵)، کلنر (۲۰۰۰)، قاهری (۱۳۸۴)، شهیدی، رضویه، جهرمی و سیدی (۱۳۸۵)، آقازاده (۱۳۸۳)، ابیلی (۱۳۸۴) هم راستا می باشد. امروزه پدیده جهانی شدن تمام ابعاد زندگی انسان را در بر گرفته و اثر شگرفی بر همه جنبه‌های زندگی انسان و از جمله فرهنگ و آموزش عالی به ویژه در حوزه ی فرآیندهای یاددهی-یادگیری دارد. از سوی دیگر مؤسسات آموزش عالی برای تحول سازمانی و ارتقای کیفیت علمی با فرصتها و چالشهای زیادی روبه رو هستند. لذا در توجیه یافته بدست آمده شاید بتوان چنین گفت که دانشگاهها، شبکه‌های تشکیل شده از افراد هستند و با توجه به اینکه افراد دارای نیازها، علایق و خواسته‌های متنوع و گوناگونی هستند و با عنایت به اینکه تولید و توزیع علم و دانش به عنوان رسالت اصلی آموزش عالی، فعالیتی جهانی است و علاوه بر این موارد، دانشگاهها با انتظارات فزاینده در خصوص کیفیت برنامه‌های آموزش عالی، مرتبط کردن برنامه‌ها با تغییرات اجتماعی و اقتصادی، تحولات تکنولوژیکی، تغییرات در جمعیت‌های دانشجویی، پارادایمهای متغیر در خصوص تدریس و یادگیری کارآمد و خلاق روبرو هستند (واعظی و قرونه، ۱۳۸۵). بر این اساس می‌توان گفت که از دیدگاه اعضای هیأت علمی، بیشترین تأثیر جهانی شدن بر فرایند یاددهی - یادگیری را می‌توان بر بعد تنوع رشته و مدارک نام برد. در مورد تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری می‌توان گفت که، امروزه تغییرات اجتماعی - اقتصادی ساختارهای آموزش عالی و از طرفی فرآیند یاددهی - یادگیری را متأثر ساخته است و نیاز به تغییر محتوا و ایجاد تنوع در

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

رشته و مدارک را مورد تأکید قرار داده است. از سوی دیگر، اگر آموزش عالی را بخشی از فرهنگ و یکی از مهم‌ترین رسالت‌های تعلیم و تربیت در جوامع تحکیم تعیین، خاص بودن، امنیت و پاسداری از یک فرهنگ و آیین و دین خاص در مقابل سایر فرهنگ‌ها و تعین‌های دینی بدانیم (مرزوقی، ۱۳۸۸)، ممکن است اعضای هیأت علمی به دلیل ملاحظات فرهنگی، اعتقادات و باورهای اسلامی، استفاده از عناصر آموزشی استاندارد جهانی در فرآیند یاددهی - یادگیری، را چندان مناسب ندانند. این مسأله احتمالاً ناشی از آن است که اعضای هیأت علمی به عنوان بخشی از جامعه همچنان دلبستگی به ارزشهای بومی و ملی را حفظ کرده‌اند و در عین حال، در خصوص تأثیرات منفی جهانی شدن بر استقلال علمی و سازمانهای آموزشی به ویژه مراکز آموزش عالی نگران هستند.

در ارزیابی دیدگاه اعضای هیأت علمی زن و مرد در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، نتایج حاصل نشان داد که بین دیدگاه اعضای هیأت علمی زن و مرد در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد. طبق نتایج به دست آمده، در بررسی میزان تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فناوری اطلاعات، استاندارد شدن عناصر آموزشی و برنامه و پروژه از فرآیند یاددهی - یادگیری، اعضای هیأت علمی زن میزان تأثیر را بالاتر از اعضای هیأت علمی مرد در این ابعاد ارزیابی نمودند. اما بین دیدگاه اعضای هیأت علمی زن و مرد در مورد تأثیر جهانی شدن در ابعاد تبادل استاد و دانشجو، سرمایه گذاری، تأکید بر یادگیری مداوم و تنوع رشته و مدارک از فرآیند یاددهی - یادگیری تفاوت معناداری مشاهده نشد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های چینگ (۲۰۰۹) هم‌راستا می‌باشد. احتمالاً می‌توان گفت که این نتیجه را با توجه به تفاوت‌های موجود در نوع دیدگاه، توانایی ذهنی، جو فیزیکی، شرایط جسمی و روحی، علایق و استعدادها، قابلیت‌ها و توانایی‌های فردی زنان و مردان نسبت به مسائل و موضوعات مختلف، توجیه کرد. زنان به دلیل قابلیت‌های اجتماعی که دارند، از انعطاف پذیری بالایی برخوردارند. همین امور سبب می‌شود که در اکثر ارزیابی‌های دیدگاه اعضای هیأت علمی زن و مرد در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، اعضای هیأت علمی زن، میانگین بالاتری را به تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، اختصاص دهند. امروزه جهانی شدن مهم‌ترین پدیده‌ای است که نظام آموزش عالی را تحت تأثیر قرار داده است (آقازاده، ۱۳۸۴).

در این عصر که فن آوری‌های جدیدی بوجود آمده است و منجر به ایجاد فن آوری‌های مختلفی در آموزش عالی نیز شده است، لازم است تا اساتید با این تغییرات همسو گردند. بدین منظور باید در نقشهای آنها بازنگری صورت گیرد و نقششان از ارائه دهندگان صرف دانش به فراگیران، به تسهیل‌کنندگان امر آموزش تغییر کند. برای چنین کاری لازم است تا آنان از فن آوری‌های جدید در کلاس‌های درس استفاده کنند با بهره‌گیری از فن آوری‌های مختلف چون

کامپیوتر، اینترنت، سیستم های اطلاعاتی، به جای تلاش در عرضه ی محتوا و مواد درسی بیشتر به تعامل با هم می پردازند و در نتیجه یادگیری فراگیران بهبود پیدا خواهد کرد (جمشیدی کوهساری و میرشاه جعفری، ۱۳۸۷).

در ارزیابی دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، نتایج حاصل نشان داد که، بین دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته های مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد. جهانی شدن فرآیندی است که با سرعت زیادی به پیش می رود به طوری که به نظر می رسد، گریزی از آن نباشد. این فرآیند حوزه های مختلف جوامع بشری را متأثر از خود ساخته و پیامدهای مثبت و منفی به همراه داشته است (شمشیری، ۱۳۸۷). از جمله مهمترین تأثیرات جهانی شدن بر آموزش عالی است. هر یک از ابعاد مختلف جهانی شدن می توانند از جهانی نظام آموزش عالی را متأثر سازند، اما از آنجا که آموزش عالی به عنوان یکی از بارزترین جلوه های فرهنگی هر جامعه است در نسبت و رابطه ی مستقیم و بیشتری با این تحولات در بعد فرهنگی آن قرار می گیرد. چالش اصلی نظام های آموزش عالی در عصر جهانی شدن، تربیت انسان هایی است که در عین آشنایی با فرهنگ های گوناگون جهانی و کسب توانایی های زندگی در دنیای در حال تغییر به هویت فرهنگی و ملی خود نیز وفادار مانده و نسبت به شناخت، ارزیابی، توسعه و تکامل، معرفی و اشاعه آن تلاش کنند (گل محمدی، ۱۳۸۱). همان طور که مشاهده می شود، اعضای هیأت علمی رشته های مختلف تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری را متفاوت ارزیابی نمودند. در توجیه این یافته می توان گفت، با وجود تفاوت های نسبتاً جزئی که در دیدگاه اعضای هیأت علمی رشته های مختلف وجود دارد، مسأله تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری، همچنان به قوت خود باقی است. همچنین به نظر می رسد که اقتضائات خاص رشته های مختلف و تفاوت در میزان قابلیت ها، صلاحیت ها، مهارت ها، تجارب و... در بین اعضای هیأت علمی رشته های مختلف، باعث می شود تا آن ها در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، به گونه های متفاوت عمل کنند.

در ارزیابی دیدگاه اعضای هیأت علمی دارای سوابق مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، نتایج حاصل نشان داد که بین دیدگاه اعضای هیأت علمی با سوابق مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، تفاوت معناداری وجود دارد. طبق نتایج به دست آمده، اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت یازده تا بیست سال بالاترین میانگین، و اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت بیست و یک سال به بالا پایین ترین میانگین تأثیر جهانی شدن بر فناوری اطلاعات، اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت یازده تا

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

بیست سال بالاترین میانگین، و اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت بیست و یک سال به بالا پایین ترین میانگین تأثیر جهانی شدن بر تبادل استاد و دانشجو، را گزارش نمودند. عصر جدید که در واقع عصر تکنولوژی و فناوری و عصر انفجار اطلاعات است تأثیرات عدیده و شگرفی بر همه جنبه‌های زندگی بشری بوجود آورده و همه ی حوزه‌های آن از جمله حوزه‌های علمی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را متحول و دگرگون ساخته است (سهراب و سارانی، ۱۳۸۷). همه ی دانشگاهها بین المللی و جهانی نیستند اما همه ی آنها تحت تأثیر فرآیندهای جهانی و جهانی شدن هستند (اسکات، ۱۹۹۸). به نظر می رسد که، لازمه ی ماندگاری و دوام و بقاء انسان ها در عرصه ی تحولات پرشتاب، در مراکز آموزشی بیشتر از سایر سازمانها بوده، بدین ترتیب نظام آموزش عالی باید عادت‌ها و رویه‌ها را محک مجدد بزنند و با دیده ی نقادی به راهیابی بهتر در همه زمینه‌ها بپردازند. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیق‌های برونر^۱، (۲۰۰۰)، کوگبورن^۲ (۲۰۰۳)، نقیب السادات (۱۳۸۲) و مهر محمدی (۱۳۸۴) هم‌راستا می‌باشد.

در توجیه بالاتر بودن ارزیابی دیدگاه اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت یازده تا بیست سال نسبت به اعضای هیأت علمی با سابقه خدمت بیست و یک سال به بالا در رابطه با تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فناوری اطلاعات و تبادل استاد و دانشجو، از فرآیند یاددهی-یادگیری، احتمالاً می توان گفت که اعضای هیأت علمی با سابقه تدریس بالا به دلیل تجربه و مهارت‌ها و شایستگی های بیشتری که در تدریس دارند تمایل کمتری نسبت به استفاده از روشهای تدریس بوسیله نرم افزارهای چند رسانه ای، کامپیوتر و اینترنت، آموزش مجازی دروس دانشگاهی و... نشان می دهند. احتمال دیگری که وجود دارد آن است که اعضای هیأت علمی با سابقه ی بیشتر به لحاظ فرهنگی، با ابزارهای جدید کمتر مأنوس اند و احتمالاً در برخورداری از مهارت‌های رسانه‌های مجازی نیز توانایی کمتری در مقایسه با اساتید جوانتر که فرهنگ زندگی دیجیتال را بیشتر تجربه کرده اند، دارند.

اما از سوی دیگر، اعضای هیأت علمی با سابقه ی کمتر با توجه به داشتن انگیزه و انرژی بیشتر در مقایسه با اعضای هیأت علمی با سابقه تر ، موجب شده که اعضای هیأت علمی جوان تر ذهنیت و تمایل بیشتری به سمت روش های تدریس پیشرفته تر (استفاده از ICT) داشته باشند و کمتر از روش های تدریس معمول استفاده کنند. با توجه به نتایج می‌توان چنین برداشت نمود که اعضای هیات علمی با سابقه خدمت یازده تا بیست سال نسبت به اعضای هیأت علمی با سابقه تدریس بالاتر بیشتر ترجیح می دهند که در تدریس شان از شیوه‌های مبتنی بر تکنولوژی

^۱ - Brunner

^۲ - Coghburn

ارتباطات و اطلاعات (ICT) استفاده نموده و همچنین تمایل بیشتری به انتقال تجارب حاصل از فرایند یاددهی - یادگیری دانشگاه‌های خارجی به دانشگاه‌های داخلی دارند. به طور کلی می‌توان اذعان داشت که با توجه به موارد یاد شده به نظر می‌رسد هر چه سابقه تدریس اعضای هیأت علمی بیش تر می‌شود تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، کاهش می‌یابد.

در ارزیابی دیدگاه اعضای هیأت علمی با مرتبه‌های علمی مختلف در مورد تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری، نتایج حاصل نشان داد در بعد تأثیر جهانی شدن بر فناوری اطلاعات، استاندارد شدن عناصر آموزشی، تبادل استاد و دانشجو و برنامه و پروژه، اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادیاری بالاترین میانگین، و اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادی پایین‌ترین میانگین تأثیر جهانی شدن بر فناوری اطلاعات، استاندارد شدن عناصر آموزشی، تبادل استاد و دانشجو و برنامه و پروژه را گزارش نمودند.

باتوجه به نتایج می‌توان چنین برداشت نمود که اعضای هیأت علمی دارای مرتبه علمی بالاتر نیز اغلب در سیستم‌های آموزشی سنتی تربیت شده‌اند و بنابراین آنها تحت تأثیر همان شیوه‌هایی بوده که با آن آموزش دیده‌اند و شاید بتوان گفت که تمایل دارند که از همان روش‌های سنتی رایج و تأیید شده که با آن خو گرفته‌اند استفاده و کمتر خود را درگیر پیامدهای جهانی شدن نمایند. البته تحلیل این موضوع خود نیازمند انجام پژوهش ویژه‌تری است که در این نوشتار نمی‌گنجد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، اعضای هیأت علمی با مرتبه علمی استادیاری بالاترین میزان تأثیر جهانی شدن بر ابعاد فناوری اطلاعات، استاندارد شدن عناصر آموزشی، تبادل استاد و دانشجو و برنامه و پروژه، از فرآیند یاددهی - یادگیری، را ارزیابی نمودند. در تبیین این یافته نیز می‌توان گفت که مجهز بودن اعضای هیأت علمی جوان به مهارت‌ها و شایستگی‌های جدید دنیای فناوری و اطلاعات از یک سو، تمایل آنها به استفاده از منابع آموزشی و فنون جدید تدریس و برقراری ارتباط با دانشجو، استفاده از عناصر آموزشی استاندارد و مطلوب جهانی از سوی دیگر، از جمله دلایلی است که اعضای هیأت علمی با مرتبه‌های استادیاری بالاترین میزان تأثیر جهانی شدن را گزارش نمودند.

به طور کلی بررسی مجموع نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بیشترین تأثیر جهانی شدن بر بعد تنوع رشته و مدارک از فرآیند یاددهی - یادگیری بود. در این پژوهش ویژگی‌های جمعیتی شناختی به عنوان عاملی تأثیرگذار و متمایز کننده جهت ایجاد تفاوت معنادار عمل کردند. بنابراین، با توجه به این‌که جهانی شدن فرآیندی است که حاکمیت و هویت فرهنگی ملل را در سطوح خرد و کلان تحت تأثیر قرار داده است، لذا نظام آموزش عالی نمی‌تواند خود را جدا یا دور از این فرآیند رو به گسترش در نظر بگیرد. امروزه جهان به صورت یک کلاس درس درآمده

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

و دانشجویان از سراسر دنیا می توانند خوراک فکری بگیرند و این وظیفه ی اعضای هیأت علمی و مدیران و مسئولان نظام آموزش عالی است که دیوار کلاس و دانشگاه را به جامعه وصل کنند. پس می توان چنین برداشت نمود که تحولات گسترده و همه جانبه ای که در پی جهانی شدن در عرصه های مختلف روی داده و همچنین فرآیند یاددهی- یادگیری را تحت تأثیر قرار داده است، به نظر می رسد که می توان تدابیری اتخاذ نمود تا اعضای هیأت علمی شناخت بیشتری نسبت به چالش ها و نوآوری های علمی جهانی کسب نموده و همچنین ایجاد زمینه برای نوآوری و خلاقیت اعضای هیأت علمی و زیرساخت های لازم برای استفاده از فن آوری های جدید را فراهم نمود. همچنین، از آن جایی که بالاترین میانگین تأثیر جهانی شدن بر بعد تنوع رشته و مدارک از فرآیند یاددهی - یادگیری بود، بنابراین می توان اذعان داشت که مدیران و مسئولان آموزش عالی به دنبال راه های افزایش تعداد دوره ها و رشته ها هستند تا پاسخگوی نیاز روزافزون مردم باشند. از طرفی دیگر، تغییراتی که در دنیای کار و اشتغال در حال وقوع است، ایجاد قابلیت های شغلی و آموزش مهارت های جدید جهت پاسخ گویی بیشتر نظام آموزش عالی به نیازهای بازار کار را ضروری ساخته است. بنابراین به طور کلی می توان گفت که با توجه به تحولات گسترده و همه جانبه ای که در پی جهانی شدن در عرصه های مختلف روی داده است، لذا بازنگری، تجدید نظر و بسط و توسعه رشته ها و دوره ها امری الزامی به نظر می رسد.

بنابراین، آنچه مهم است این است که آموزش عالی هر جامعه ای بخشی از فرهنگ آن جامعه است، فرهنگی که به طور روزافزون به سمت جهانی شدن پیش می رود. از طرف دیگر، تولید و توزیع علم و دانش به عنوان رسالت اصلی آموزش عالی، فعالیتی جهانی است. با عنایت به فرامالی بودن دانش می توان نتیجه گرفت که آموزش عالی پیش قراول نهادهای فرهنگی در حرکت به سمت جهانی شدن به شمار می رود. از اینرو پاسخگویی به این چالش ها مستلزم تغییرات سازمانی و نوآوری در مدیریت دانشگاه است که لازمه ی آن "باز بودن و پاسخگو بودن دانشگاه ها نسبت به تقاضاهای محیط بیرونی" است. با تمرکز بر آموزش عالی می توان دریافت که وضعیت "جهانی شده ی" جهان امروز، فرآیند یاددهی-یادگیری را دگرگون کرده است که این فرآیند، مسائل و چالش های خاص خودش را دارد که آموزش عالی ناگزیر به پرداختن به آنها می باشد.

با توجه به یافته های پژوهش مبنی بر تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی از دیدگاه اعضای هیات علمی، مطلوب است که:

- ۱- برگزاری جلسات، نشست های علمی و آموزش ضمن خدمت در زمینه ی آموزش جهانی برای اعضای هیأت علمی و دانشجویان تا آمادگی بیشتری برای پذیرش و به کارگیری تأثیرات این فرآیند در آنان ایجاد شود.

۲- پیشنهاد می شود که تا با توسعه مهارت‌های آموزش و تدریس اعضای هیات علمی و آشنا نمودن آنان با مهارت‌های توسعه یادگیری دانشجویان، بتوان دانشجویانی متبحر، متخصص، با مهارت و برخوردار از رشد مفهومی و دانشی تربیت نمود که با شرکت فعال در مجامع مختلف علمی سطوح ملی و بین‌المللی، نه تنها به رشد و توسعه بیشتر خود در زمینه مهارت‌های مختلف کمک کنند، بلکه با به کار گیری دانش و مهارت خود در عرصه‌های مختلف تخصصی و صنعتی کشور، به توسعه روزافزون صنعت کشور و پیشرفت آن نیز کمک کنند.

۳- به مسئولین سازمان ها توصیه می شود که به دلیل تغییرات محیط داخلی و همچنین محیط خارجی فراصنعتی ، به صورت دوره ای و مستمر و نه یک بار برای همیشه به سنجش جهانی شدن و تأثیر آن بر فرآیند یاددهی- یادگیری بپردازند. زیرا محیط جهانی و رقابت آمیز امروزی، چالش هایی را برای دانشگاهها ایجاد کرده است. همچنین نیازهای افراد دائماً تغییر می کند ، تقاضاهای کاری متفاوتی از اعضای هیأت علمی مطرح می شود و چنین بررسی هایی نقاط قوت و ضعف را به طور دقیق تری مشخص خواهد ساخت و در نتیجه سازمان می تواند برای برطرف کردن نقطه ضعف ها و تقویت نقاط قوت برنامه ریزی های سنجیده تر و نظام مند تری انجام دهد.

۴- ایجاد ساختار سازمانی جدید(ایجاد ساختاری منعطف، باز و حمایتی) برای ارائه ی خدمات جهانی به دانشگاهها توصیه می شود که از سیستم های بسته به سیستم هایی باز تغییر کنند. چارچوب های دانشگاه باید به اندازه ی کافی پویا باشند تا به طور مرتب برنامه‌های درسی بازنگری و به روز شوند و از این طریق رویکرد بین‌المللی خود را برای رو به رو شدن با بازار کار بین‌المللی به سرعت در حال تغییر حفظ کنند.

با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر و پژوهش های مرتبط دیگر پیشنهاد می گردد:

۱- انجام مطالعه و پژوهش در مورد هرکدام از ابعاد جهانی شدن در ارزیابی فرآیند یاددهی- یادگیری.

۲- جامعه تحقیق در این مطالعه تنها شامل اعضای هیأت علمی بود، اما بررسی و کنکاش در مدیران و مقایسه نتایج آن با اعضای هیأت علمی نیز می‌تواند در خور توجه و حائز اهمیت باشد. چرا که جهانی شدن تنها محدود و منحصر به اعضای هیأت علمی نیست، بلکه مدیران، جایگاه خاص و ارزشمندی در دانشگاه دارند و از جهتی در مدیریت و هدایت دانشگاه عمده مسئولیت را دارند.

۳- انجام پژوهشی مشابه در سایر دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و مقایسه

ارزیابی تأثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش عالی

نتایج این پژوهش‌ها با هم.

۴- در نظر گرفتن سهم تاثیر سایر متغیرهای اثرگذار بر فرآیند یاددهی-یادگیری در پژوهش‌های آینده.

۵- تحلیل وضعیت و موقعیت صحیح از متغیر مورد نظر در مکان انجام پژوهش جهت بالا بردن سطح اعتبار پژوهش.

۶- پژوهش‌ها در خصوص ارزیابی تاثیر جهانی شدن بر فرآیند یاددهی - یادگیری به طور مکرر و متناوب از سوی پژوهش‌گران صورت گیرد تا بتوان از ضعف‌های به وجود آمده کاست.

منابع

- ایبلی، خدایار(۱۳۸۳). *تأثیر جهانی شدن و چالش های ناشی از آن بر ارزشیابی عملکرد نظام تعلیم و تربیت*، نخستین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت، دانشگاه تهران.
- اخوان صراف، احمدرضا؛ نیلفروش زاده، مریم(۱۳۸۷). ابعاد جهانی سازی آموزش عالی، *فصلنامه رشد فناوری، شماره ۱۷، زمستان ۱۳۸۷*، ص ۵۶.
- آدم زاده، فاطمه(۱۳۸۴). جهانی شدن و نظام های نوین آموزشی، مجموعه ی مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت، جهاد دانشگاهی تهران، دفتر مطالعات سیاسیو بین المللی، انتشارات وزارت امور خارجه.
- آقازاده، احمد(۱۳۸۳). اصول حاکم بر تحولات جهانی آموزش و پرورش، اولین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت، دانشگاه تهران.
- جمشیدی کوهساری، محبوبه؛ میرشاه جعفری، سید ابراهیم(۱۳۸۷). *جهانی شدن و هویت ملی در برنامه درسی*، مجموعه مقاله‌های هفتمین همایش انجمن مطالعات برنامه ی درسی ایران "جهانی شدن و بومی ماندن برنامه ی درسی: چاش ها و فرصت‌ها"، چاپ اول.
- حسینی، سید محسین(۱۳۸۱). *فصلنامه ی تربیت، مهر و آبان*.
- خسرو، باقری(۱۳۸۳). جهانی شدن، انقلاب اطلاعاتی و تعلیم و تربی: با تأکید بر دیدگاه ژ.ف.لیوتار، نشریه نوآوری های آموزشی، تابستان ۱۳۸۳، دوره ۳؛ شماره ۸؛ از صفحه ۴۰ تا صفحه ۵۶.
- رابرتسون، رونالد(۱۳۸۲)، جهانی شدن، تئوری های اجتماعی و فرهنگ جهانی، ترجمه پولادی، تهران: نشر ثالث(با همکاری مرکز بین المللی گفتگوی تمدن ها)
- سهراب، بهشته؛ سارانی، احمد(۱۳۸۷). *جهانی شدن و هویت ملی در برنامه ی درسی*، مجموعه مقاله‌های هفتمین همایش انجمن مطالعات برنامه ی درسی ایران "جهانی شدن و بومی ماندن برنامه ی درسی: چاش ها و فرصت‌ها"، چاپ اول.
- شجاعی زند، علیرضا؛ *فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۲۱، بهار (۱۳۸۲)*.

- شمشیری، بابک (۱۳۸۷). *درآمدی بر هویت ملی*. شیراز: انتشارات نوید شیراز.
- شهیدی، نیما؛ رضویه، اصغر؛ امین شایان جهرمی، شاپور؛ سیدی، سید مسعود (۱۳۸۵). *بررسی تأثیر جهانی شدن آموزش عالی بر کیفیت آموزشی دانشگاه‌ها از دیدگاه استادان دانشگاه‌های شیراز*. نشریه: *علوم تربیتی «اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی» زمستان ۱۳۸۵ - شماره ۵*.
- عالی، شهیندخت (۱۳۸۴). *جهانی شدن تعلیم و تربیت و نقش زنان مجموعه ی مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت*. جهاد دانشگاهی تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، انتشارات وزارت امور خارجه.
- عطاران، محمد. جهانی‌شدن، فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت. تهران: موسسه توسعه فناوری آموزشی مدارس هوشمند، ۱۳۸۰. ۲۲۸ص.
- قاهری، رضیه (۱۳۸۴). *بررسی میزان تأثیر ارتباطات بین‌المللی آموزش عالی در برنامه‌های درسی آن از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران و متخصصان برنامه ریزی درسی*. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی.
- گل محمدی، احمد (۱۳۸۱). *جهانی شدن، فرهنگ و هویت*. تهران: نشر نی، چاپ اول.
- گودرزی، غلامرضا؛ جهانی شدن خط یا روپا، الزام یا انتخاب، *پژوهشنامه حقوق اسلامی، شماره ۵، زمستان ۱۳۸۰*.
- مرزوقی، رحمت اله؛ پیش فرض های برنامه درسی تربیت دینی پیشرو فضا منند در عصر جهانی شدن: مبنایی نظری برای نظام آموزش و پرورش عمومی ایران، *فصلنامه مطالعات برنامه درسی، سال چهارم، شماره ۱۵*.
- مهر محمدی، محمود (۱۳۸۴). *تعلیم و تربیت، فرهنگ و جهانی شدن*. مجموعه مقالات اولین همایش ملی جهانی شدن تعلیم و تربیت، تهران: وزارت امور خارجه.
- نقیب السادات، رضا (۱۳۸۲). *جهانی سازی*. تهران: انتشارات شابک.
- واعظی، مظفرالدین؛ *قرونه، داوود* (۱۳۸۹). *فرهنگ، جهانی شدن و آموزش عالی*. نشریه: برگ فرهنگ: بهار و تابستان ۱۳۸۹، دوره جدید، شماره ۲۱؛ از صفحه ۵۰ تا صفحه ۶۲.
- Abdul Razak, Mohd Abbas. (2011). **Globalization and its impact on education and culture**. World Journal of Islamic History and Civilization, 1 (1). pp. 59-69. ISSN 2225-0883.
- Akani, C. (2012). The Effect of Globalization on Nigeria Education. *Global Advanced Research Journal of Social Science*, 1(5): 92 -100.
- Baley, E. and Spence, S. (1990). [http://www.mommytips.com / article/education developing/](http://www.mommytips.com/article/education%20developing/)
- Barber, B. (2003). *Jihad vs McWorld*. New York: Ballantine.

- Block, D. and Cameron, D.(2002) *Globalization and Language Teaching*. London: Routledge.
- Brunner. J(2000) *Globalization and The future of education*. Santiago. Chile
- Burbules, N & Torres C. (2000).*Globalization and Education: Critical Perspectives*,. London: Routledge.
- Carnoy, m. (1999), *Globalization and Educational Reform: What Planners Need to Know* (NewYork: Unesco, 1999).
- Cheng 5Y. C.(2009) 5«Fostering Local Knowledge and Wisdom in Globalized Education:Multiple Theories« 5Invited Keynote Speech Presented at:The 8th International Conference on «Globalization and Localization Enmeshed:Searching for a Balance in Education« 5November 18BBB21 5Faculty of Education of Chulalongkorn University 5 Bangkok 5Thailand.
- Clarke, J.(1998), *The Managerial State*. London:Sage.
- Coghburn. D(2003) *Globalization knowledge education and training in the information age*. London
- Fisher, Richard W., “Globalization and Monetary Policy,” Warren and Anita Marshall Lecture in American Foreign Policy, November 3, 2005, Federal Reserve Bank of Dallas.
- Friedman, T. (2000) *The Lexus and the Olive Tree: Understanding Globalization* (New York: Anchor Books).
- Giddens, A., (1991), *The Consequences of modernity*, Cambridge: Polity Press.
- Kellner D.(2000).*Globalization and the New Social Movements:Lessons forCritical Theory and Pedagogy*.
- Kellner D.(2000).*Globalization and the New Social Movements:Lessons for Critical Theory and Pedagogy*.
- Marginson, S. (2008), *Global field and global imagining: Bourdeu and relations of power in worldwide higher education*", *British Journal of Educational Sociology*, 29 (3), 303-16.
- [Mihhailova, G. \(2006\). E-learning as Internationalization Strategy in Higher Education – Lecturer’s and Student’s Perspective. *Baltic Journal of Management*, 1\(3\), 270 - 284.](#)
- Ritzer, George [editor] (2007) *The Blackwell companion to globalization*. Malden, MA: Blackwell Pub., 731p., ISBN: 9781405132749.
- Rizvi, Fazal (2007); “Post Colonialism and Globalization in Education”; *Cultural Studies Critical Methodology*, Vol. 7, No. 3. pp. 259-263, Sage Publication, UK.
- SCOTT A. J. (1998) *The cultural economy: geography and the creative field*, *Media, Culture & Society* 21, 807–17.

- Stromaquist, p, N. (2007) Internationalization as a response to globalization: radical shifts in university environments. *journal of Higher Education, Spring, N, 53, p81-105*
- Taiwo OO (2004). 'Globalization, Society and Culture. Whither Nigerian Youths' in *Globalization and Culture*, (BAAC), Lagos.
- Yoder, B. L. (2006). *Globalization of higher education in eight Chinese universities: Incorporation of and of and strategic responses to world culture*. Unpublished doctoral dissertation, University of Pittsburgh, Pittsburg, USA.